

Bijlage:

Zienswijze ontwerp-POVI Limburg

Hoofdpmerkingen inhoudelijk

H2 - Opgaven en ambities

- Wij hebben waardering voor uw bijdrage aan de Ontwerpende Onderzoeken. De daarin opgenomen en doorvoelde gebiedsdifferentiatie (in combinatie met de beleidsuitwerking) zien wij echter volstrekt onvoldoende terug in de ontwerp-POVI. Zo is bijvoorbeeld de kaart “Algemene zonering” met bijbehorende beleidsteksten zeer generiek en doet deze geen recht aan de lokale omstandigheden. Wij verzoeken u dit te herstellen.
- De rol van Venlo als centrumstad is zeer minimaal benoemd. Zeker met de ambities van Limburg Centraal en de schaa sprong is het goed om Venlo te positioneren als dé stad van Noord-Limburg met het hierbij horende voorzieningenniveau. Dit komt nu helemaal niet terug bij de centrale ambitie voor Noord-Limburg.
- We hebben in Limburg te maken met een groene en grijze druk, welke geldt als één van de grootste uitdagingen voor Limburg. Wij verzoeken dit toe te voegen en te onderbouwen hoe de provincie hierop gaat anticiperen.
- Bij een goed vestigingsklimaat hoort niet alleen een passend woningaanbod, maar ook een aantrekkelijk voorzieningenniveau. Wanneer het gaat over het aantrekken van jongeren of kenniswerkers wordt nu te eenzijdig naar het woningaanbod gekeken. Het gaat om het totaalplaatje waar voorzieningen ook een belangrijk onderdeel van uit maken. Wij verzoeken u dit aan te scherpen.
- Wij ondersteunen een gedifferentieerde zonering van het landelijke gebied. In de (beleidsmatige) uitwerking van deze zonering zien wij daar weinig van terug. Zo is de kaart “Algemene zonering” in combinatie met de beleidsuitwerking onvoldoende gericht op lokale gebiedskarakteristieken, identiteit c.q. lokale situatie. Wij verzoeken u, in de lijn van het ontwerpend onderzoek, meer differentiatie te bieden.
- In de beschrijving van de opgaven voor natuur en landschap geeft u aan wat we moeten doen voor natuur & biodiversiteit, Natura2000, stikstof, klimaatadaptatie, etc. Als we e.e.a. willen behouden, moeten we dit beschermen, met zorg beheren en waar nodig herstelmaatregelen nemen. Dit sluit echter niet aan bij de laatste alinea waar natuur als concurrent wordt weggezet. Natuurherstel is de katalysator om Nederland van het slot te krijgen en ruimte te creëren voor andere ontwikkelingen. Zonder systeemherstel blijft het “pleisters plakken”. Wij verzoeken u dit aan te passen en te nuanceren.
- Het is onduidelijk welk economisch profiel de provincie nastreeft. De uitdagingen staan goed beschreven, maar het is onduidelijk waar de provincie voor gaat. En welke ruimtelijke consequenties dit met zich meebrengt. Hier missen de grensoverschrijdende uitdagingen van bijvoorbeeld Brainport welke leiden tot verschillende dynamieken binnen de provincie. Wij verzoeken u dit aan te passen en oog te hebben voor de verschillen per regio en hierop te anticiperen.
- *“Op tal van plekken in de vorm van een ‘straatje erbij’ en in een aantal gevallen in de vorm van uitleglocaties.”* Uitleglocaties is te vaag omschreven en gaat zo tot discussie leiden. Wij verzoeken u om dit aan te scherpen en verwijzen daarbij naar de onze ontwikkelingsstrategie in de Omgevingsvisie Venlo 2040.
- De verschillende duurzaamheidsopgaven – zoals de energietransitie, de circulaire transitie en klimaatadaptatie – worden nu grotendeels als afzonderlijke thema’s behandeld in de POVI.

Dit terwijl juist een integrale benadering essentieel is om doelconflicten te voorkomen en synergie te benutten. Wij adviseren om in het definitieve document meer aandacht te besteden aan:

- het integreren van duurzaamheidsopgaven op beleids- en uitvoeringsniveau;
- het ontwikkelen van integrale gebiedsgerichte aanpakken, met name op bedrijventerreinen, waar energie, circulariteit en klimaatopgaven elkaar raken;
- het expliciet benoemen van mogelijke spanningen én oplossingsrichtingen bij gecombineerde transities.

H3 – Hoe gaan we onze ambities realiseren?

- Wij hebben de indruk dat u uitgangspunten van de Omgevingswet onvoldoende en/of onjuist tot uitdrukking brengt. De taakverdeling in de Omgevingswet is gebaseerd op het principe van “decentraal, tenzij”. Dit betekent dat de verantwoordelijkheid voor de fysieke leefomgeving primair ligt bij de gemeenten, tenzij de wet anders aangeeft. U zet de lokale overheid weg als primair operationeel verantwoordelijk en laat onvoldoende ruimte voor lokaal maatwerk. Wij verzoeken u dit aan te passen.
- De Omgevingswet gebruikt de slogan “van nee, tenzij naar ja, mits”. Daarmee wordt bedoeld op een overheid die niet louter kijkt naar de regels, maar zich verplaatst in de belangen van de burger en met hem/haar meedenkt. De ontwerp-POVI ademt een grote mate van “nee, tenzij” uit terwijl er onvoldoende ruimte wordt geboden voor lokaal maatwerk en meedenken. Wij verzoeken u om ook ruimte te bieden voor lokaal maatwerk en de POVI daarop aan te passen.
- De Omgevingswet gaat uit van minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk en vertrouwen als uitgangspunt. De (directieve) wijze waarop de ontwerp-POVI tot stand is gekomen, biedt de lokale overheid weinig steun om dit vertrouwen uit te spreken. Het is aan u om een start te maken met het herwinnen van vertrouwen.
- Het zorgvuldigheidsbeginsel, dat centraal staat in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Omgevingswet, vereist dat het bevoegd gezag bij het nemen van besluiten alle relevante feiten en belangen onderzoekt en meeweegt. Dit houdt in dat de overheid zorgvuldigheid en aandacht besteedt aan de voorbereiding van besluiten. De ontwerp-POVI biedt in dat opzicht onvoldoende houvast. Wij verzoeken u nadrukkelijker vanuit het zorgvuldigheidsbeginsel uw rol te definiëren en te herijken.
- Voorafgaand aan de ter-inzage-legging van de ontwerp-POVI was u ermee bekend dat deze vele fouten bevat. U biedt de lokale overheid de gelegenheid daarop tijdens de zienswijzeperiode te reflecteren. Gezien het aantal kaarten en kaartlagen is dat als het zoeken van duizenden spelden in een hooiberg. Wij distantiëren ons daarvan en verzoeken u zorgvuldiger te werk te gaan en in afstemming met de lokale overheid het kaartmateriaal aan te passen.
- De begrenzing van het stedelijk gebied klopt niet. Wij willen dit graag aangepast hebben conform de begrenzing in de Omgevingsvisie Venlo 2040. Het Kazernekwartier, het middengebied (Fontys, begraafplaats, sportcomplex), woontoren Zicht, de gemeentewerf in Venlo-Noord, Auxiliatrix, Bethanië, een deel van 't Ven-oost en de kern Boekend zien wij als onderdeel van de stedelijke kern. Onze ‘woonclaves in het groen’ (Klein Vink, Schandelo, Lingsfort Arcen en Patersweg Belfeld) zouden wij graag als landelijk kern in de zonering terug zien. Overigens gaan wij ervan uit dat op het moment dat de dijkverbetering in Arcen, Laerbroeck en Vierwaarden is uitgevoerd dat de Groenblauwe landbouwzone wordt aangepast.
- Wij verbazen ons erover dat u in de Groenblauwe landbouwzone het (huidig) landbouwkundig gebruik centraal zet. Hiermee doet u geen recht aan de opgaven zoals de brede

beekdalbenadering, het verbinden van natuurgebieden, ruimte voor waterberging en natuurontwikkeling langs de Maas. Wij verzoeken u de opgave centraal te stellen waarbij we zoveel als mogelijk rekening houden met de gebruiksfuncties (waaronder het agrarisch gebruik). In lijn hiermee is het dan ook beter om te spreken over een Groenblauwe zone.

- Aangezien recreatieve terreinen waaronder vakantieparken (Klein Vink, Resort Arcen, Campervillage en Europarcs Maasduinen, etc.) en campings (De Weerd, Krosselt, NCC De Spekberg, e.d.) niet eenduidig zijn opgenomen in de algemene zonering, stellen wij voor deze in de Groenblauwe Landbouwzone onder te brengen omdat de omgevingskwaliteiten in deze zone voor een belangrijk deel de aantrekkelijkheid van deze terreinen bepaald.
- Binnen de zone Primair landbouwgebied liggen veel deelgebieden waar gemeenten in de gemeentelijke omgevingsvisie een ander accent en ambities hebben vastgelegd. Voor een deel is dat zelfs al vertaald in omgevingsplannen. De stellige koers dat dit gehele gebied primair voor de landbouw is bestemd, legt dus nogal wat beperkingen op die strijdig (kunnen) zijn met het gemeentelijk beleid en lopende gebiedsontwikkelingen waar de oplossing wellicht niet per definitie een landbouwkundige maatregel is. Daarnaast wordt ook een behoorlijke beperking opgelegd aan stoppende agrariërs en agrariërs die een nieuw toekomstperspectief willen/moeten opzoeken. Verloedering en ondermijning ligt dan op de loer. Het tast de leefbaarheid van het landelijke gebied aan. Wij verzoeken u om daar rekening mee te houden.
- We onderschrijven dat in verwevingsgebied kansen liggen om verbindingen te leggen met andere functies en slimme combinaties te maken die bijdragen aan een gezonde leefomgeving. De opgenomen zonering doet in ieder geval geen recht aan de feitelijke situatie omdat de begrenzing van het stedelijk gebied op kaart niet actueel is. Bovendien betekent de keuze voor een vaste breedte de zoenring dat er niet gekeken is naar wat er in de gebieden speelt of noodzakelijk is om (negatieve) externe effecten te beperken. Wij vragen u om de zonering aan te passen op basis van het Stadsrandonderzoek dat wij hebben laten uitvoeren t.b.v. de Omgevingsvisie Venlo 2040. Dit betekent dat wij in het winterbed van de Maas de voorkeur geven aan de Groenblauwe (landbouw)zone en bij de kernen Belfeld, Arcen, Lomm en Velden de ontwikkelrichting uit onze Omgevingsvisie graag terugzien.

H4 - Ruimtelijke kwaliteit

- We onderschrijven het belang van ruimtelijke kwaliteit bij het vormgeven van de vele maatschappelijke opgaven en transities. De waarde van ruimtelijke kwaliteit wordt opgehangen aan het vestigingsklimaat en toerisme, cultuur en identiteit, dus de bijdrage aan sociaal-economische positie. We missen de (intrinsieke) motivatie om te werken aan landschappelijke kwaliteit, namelijk het landschap zelf. Wij verzoeken u dit alsnog toe te voegen.
- De duiding en het belang van de unieke geomorfologie van Noord- en Midden-Limburg is onvoldoende in beeld gebracht om een goed landschapsbeleid te kunnen voeren. De uniciteit van de Maasterrassen, Maasduinen en de tektoniek (breuken, horsten en slenken) zou expliciet aandacht moeten hebben om deze kwaliteiten te kunnen beschermen en benutten. Een indeling van landschappen in Limburg ten behoeve van ontwikkelkaders zou dan ook eerst op de fysisch geografische hoofdlandschappen gebaseerd moeten worden.
- De vraag is op welke schaal ruimtelijke kwaliteit een provinciaal belang is en of het detailniveau van dit hoofdstuk dan passend is. Geef duidelijk aan voor welk type gebiedsontwikkelingen (opgave, schaal, omvang, etc.) er een provinciaal belang geldt. De voorgestelde motiveringsplicht voor alle nieuwe omgevingsplannen of omgevingsactiviteiten

gaat onzes inziens te ver en leidt alleen maar tot extra onderzoekskosten en onnodige bureaucratie. Wij verzoeken u het provinciaal belang nader te onderbouwen.

- Om de ruimtelijke kwaliteit te duiden worden in de ontwerp-POVI de zogenaamde gebiedspaspoorten geïntroduceerd. Op zichzelf is dat een prima benadering om ruimtelijke kwaliteit in beeld te brengen. Er liggen echter al vele stukken die betrekking hebben op ruimtelijke kwaliteit. Op gemeentelijk niveau, op regionaal niveau (denk aan het ontwerpend onderzoek), maar ook op provinciaal niveau (denk aan het Panorama Maasvallei). Uit de tekst blijkt niet dat hier gebruik van wordt gemaakt, maar ook niet hoe de provincie om wil gaan met stukken die al op gemeenteniveau zijn vastgesteld en in gebruik zijn. Wij verzoeken u om duidelijkheid te geven hoe er met de stukken omtrent ruimtelijke kwaliteit dient te worden omgegaan en hoe deze zich tot elkaar verhouden. Wij zien de gebiedspaspoorten vooral als inspiratie en vinden het te ver gaan om dit in de POVI en/of verordening te verankeren.
- In de Omgevingswet wordt het begrip “omgevingskwaliteit” geïntroduceerd en de gemeente staat aan de lat om hier invulling aan te geven. Dit kan via de nieuwe commissie omgevingskwaliteit en beleid (zie afdeling 17.2 & artikel 17.9 Omgevingswet). Verplicht is in elk geval het onderdeel Rijksmonumenten en eventueel de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Met dit in het achterhoofd gaat paragraaf 4.4 wel erg ver. Is de provincie van mening dat de gemeentes hierin steken laten vallen? Als dat het geval is, betwijfelen wij ten eerste of de omgevingsvisie dan het juiste instrument is om hier aandacht voor te vragen.

H5 - Natuur

- Wij missen ambitie en koers voor natuurontwikkeling in onze provincie. Het blijft hangen op algemeenheden en tegenstrijdigheden. Weinig uitspraken over wat onze opgave nu echt is en hoe we hiernaartoe werken. We lijken ons te houden aan bestaande regels en afspraken, wetende dat die de afgelopen jaren daadwerkelijk weinig hebben bijgedragen aan natuurherstel. Daarnaast missen we ook de relatie met de omgevingsverordening. Wij maken ons serieus zorgen of de Provincie Limburg wel echt werk wil maken van onze natuuropgave. Opvallend hierbij is dat juist de slechte staat van de natuur (én ons water) belangrijke redenen zijn waarom “Nederland op slot zit”. Conform de Omgevingvisie Venlo 204 blijven wij ons inzetten voor een robuust natuurnetwerk waarbij de Maasvallei de ‘ruggegraat’ is en de beekdalen als ‘ribben’ de verbinding maken met de grote natuurgebieden op de oostflank (Maasduinen, Ravenvennen, ’t Joamerdal en het hoogterras bij Belfeld) en de westflank (Zaarderheiken en Krayelheide). Wij verzoeken de provincie om met een heldere ambitie en koers voor natuurontwikkeling te komen waarmee Limburg van het slot wordt gehaald
- We vragen expliciet aandacht voor de ontsnippering van de hoofdinfrastructuren als barrières van het Natuurnetwerk Limburg. Het voormalige Meerjaren Ontsnipperingsplan (rijksinfra) is nog altijd een goede basis voor de aanpak van deze knelpunten van de hoofdwegen, spoorwegen en kanalen. Voor Venlo betekent dit het realiseren van een robuuste ecologische verbindingzone op de Oostflank inclusief een ecoduct over de A67. Voor de westflank vragen wij u de groenstructuur uit de Ruimtelijke structuurvisie Klavertje over te nemen. Ook hier ontbreekt een voorgenomen ecoduct over de A73.
- Bij een integrale aanpak van de opgaven in de groenblauwe landbouwzone vraagt om een andere titel. Nu lijkt het landbouwkundig gebruik centraal te staan en de opgaves volgend zijn. Dit is niet in lijn met de bredere opgaves zoals u zelf voor natuur en water in de ontwerp-POVI heeft opgenomen. Wij verzoeken u de groenblauwe (landbouw)zone te benaderen als een zone met een gemengde gebruik waarin de groenblauwe opgaves per gebied centraal staan. Bovendien heeft de herijking van de groenblauwe mantel geleid tot een enorm versnipperd beeld omdat veel relatief kleine agrarische percelen de aanduiding primair

landbouwgebied hebben gekregen. Dit doet geen recht aan de feitelijke situatie waarin deze percelen door hun extensief gebruik een bijdrage leveren aan de kwaliteit van natuur en landschap. Wij gaan ervan uit dat de kaarten nog worden aangepast.

- Bij de algemene opgave wordt een opsomming gegeven die deels overlappend is, uitputtend lijkt te zijn, maar dat niet is. Belangrijke factoren als stikstofdepositie en waterkwantiteit/-kwaliteit worden benoemd, maar er ontbreekt ook een aantal drukfactoren zoals geluid, licht, verontreiniging en recreatieve druk. Wij verzoeken u deze toe te voegen.
- Uw opvatting over natuurcompensatie is vrij cryptisch omschreven: "De provincie stelt compensatie eisen en herzien daarbij de werkwijze en laten deze beter laten aansluiten bij de rolverdeling tussen provincie en gemeente in de Omgevingswet." Onduidelijk is wat dit betekent voor de gemeente. Verder stelt u dat er een motivatie- en compensatieplicht komt voor ingrepen in de groenblauwe landbouwzone zonder aan te geven wat dit concreet betekent voor de gemeente? Wij vragen u duidelijkheid te scheppen over uw rol als bevoegd gezag en wat verwacht wordt van de lokale overheid.
- Op de kaart is te zien dat er een "overgangsgebied rondom kwetsbare Natuur 2000-gebieden" is geïntroduceerd. Onduidelijk is welke parameters hieraan ten grondslag liggen. Op sommige plekken is te zien dat er voor een x-aantal meters is gekozen. Op andere plekken is weer sprake van een heel gebied dat eronder valt. Verder toont de Groenblauwe Landbouwzone en het Overgangsgebied rondom kwetsbare Natura 2000-gebieden wel heel veel overeenkomsten. Het overgangsgebied maakt deel uit van de Groenblauwe landbouwzone. Wij verzoeken u om hier duidelijkheid over te geven.
- In de groenblauwe landbouwzone en de voorgestelde overgangsgebieden rondom kwetsbare Natura2000 gebieden zou het mogelijk moeten zijn om nieuwvestiging duurzame landbouw (met beperkte veestapel) toe te staan wanneer deze bijdraagt aan de instandhoudingsdoelstellingen en de biodiversiteitsopgave. Dit kan ook van belang zijn om de oude cultuurlandschappen in deze gebieden te behouden. Stoppende bedrijven worden immers niet automatisch overgenomen door agrarische ondernemers met duurzame bedrijfsvoering. Neem dergelijke argumenten mee in de motiveringstoets.
- Het beschreven doel van de transformatie van Nationale parken tot regionale landschappen is niet geheel in overeenstemming met de Rijksopgaven. Zij zetten juist in op een sterk merk, robuustere natuur en de zonering in en om het Nationaal park. Wij verzoeken u aan te sluiten op de overeenstemming met de Rijksopgaven.

H6 – Water

- De recente aanscherping van de Beleidslijn grote rivieren (Bgr) heeft ertoe geleid dat binnendijs de ontwikkelruimte in het Maasdal behoorlijk is ingeperkt. Pas op het moment dat de dijken aan de nieuwe normen voldoen (uiterlijk in 2050) vervalt de aanduiding winterbed. Wij ondersteunen uw pleidooi bij het rijk voor meer ontwikkelingsruimte in de binnendijkse gebieden.
- Het effect van hoogwater Maas lijkt niet meegenomen te zijn bij het vaststellen van de (regionale) waterveiligheidszones (§ 6.4.12). Waarom is dat niet van belang bij het bepalen van de waterveiligheidszones?
- De provincie is voornemens om de grondwaterstanden met 10 tot 50 cm te verhogen. Grondwaterstanden zijn geen vaste waarde maar een trend. Het verhogen van de bovenzijde van deze trend is in veel stedelijke gebieden niet wenselijk met het oog op grondwateroverlast. Heeft de provincie de consequenties van de voorgenomen verhoging voor grondwateroverlast in beeld gebracht? Zo ja, wat zijn de consequenties?

- Door het meer vasthouden en minder onttrekken van water, vergroten we de waterbeschikbaarheid in Limburg. In hoeverre wordt ook ingezet op het hergebruik van water?
- Wij onderschrijven de noodzaak voor een betere bescherming van onze drinkwaterbronnen. Uit eerder aangereikt indicatief kaartmateriaal hebben we mogen afleiden dat vergroting van de 25-jaarszone naar een 200 jaar beschermingsgebied aanzienlijke restricties tot gevolg zal hebben binnen een beduidend groter gebied. Zonder dat aan de voorkant duidelijk is dat die aanwijzing van dat grotere gebied ook tot het gewenste hoger beschermingsniveau gaat leiden. Het lijkt dé (maar verder niet-onderbouwde eendimensionale) oplossing voor een integraal vraagstuk (geohydrologische situatie, gemeente- en landsgrenzen, ruimtegebruik, hemelwaterberging, bodemenergie) . We zien verder op kaart dat de grondwaterbeschermingsgebieden in Venlo niet in dezelfde zonering vallen: wij hadden verwacht dat het grondwaterbeschermingsgebied voor het pompstation Groote Heide ook in de groenblauwe landbouwzone zou vallen.
- Wij hadden verwacht dat u in de ontwerp-POVI ook aandacht zou schenken aan de effecten van het stoppen van de bruinkoolwinning in onze grensregio.
- Gesteld wordt dat er slechts beperkte mogelijkheden zijn voor het onttrekken van koel- of proceswater uit de Maas ten behoeve van de energietransitie. Dit strookt niet met hetgeen geformuleerd is in het hoofdstuk energietransitie.
- De verwijzing naar de stresstestkaarten komt uit bij de klimaateffectatlas. Wij geven er de voorkeur aan om te verwijzen naar de stresstest van Waterpanel Noord (wordt dit jaar nog geactualiseerd).
- Er is geen enkele kaartlaag waar de waterlopen zowel bovengronds (beken, natte laagten) als ondergronds (overkluizingen) compleet op staan. Ook de kaartlaag beekdalen is niet compleet: we missen vrijwel alle beken in Venlo: de Schelkensbeek, Aalsbeek, Springbeek, Rijnbeek, Stepkensbeek, Everlose beek, Lingsforterbeek, Rode beek.
- De ambitie voor de Groenblauwe landbouwzone is te beperkt en te veel sturend naar landbouwactiviteiten. Wat ons betreft zou het hier juist moeten gaan om het aanpakken van de opgaven zoals klimaatadaptatie en integraal waterbeheer, natuurversterking en landschapsbeheer waarbij we rekening houden met de agrarische gebruiksfuncties.
- Binnen de landbouw zien we de afgelopen jaren een toename van intensieve teelten die voorwaarden stellen aan het (grond)waterpeil. Daarnaast zien we een toename in teeltondersteunende voorzieningen waarbij in sommige gevallen grote oppervlakten worden afgedekt van de bodem (zogenaamde containervelden). U stelt dat u grootschalig afdekken van de bodem wilt voorkomen, maar het wordt niet duidelijk hoe. Initiatieven van derden staan daardoor voorlopig op slot dat is niet wenselijk. Wij vragen u om in daar meer aandacht en richting aan te geven.
- Een toekomstbestendige landbouw en economie betekent ook niet afwentelen op bodem- en oppervlaktewatersystemen. Wij missen in het hoofdstuk water een visie op het gebruik van (proces)water. Waar e.e.a. niet op eigen terrein voldoende gezuiverd kan worden moet het via de riolering; die hier niet op bedacht/toegerust is. Voorstel is om hier wel een duidelijk (water) standpunt in te nemen. Enkel toestaan als dit nagenoeg emissieloos/ waterneutraal plaats gaat vinden.

H7 – Bodem & Ondergrond

- Het provinciaal belang m.b.t. bodemkwaliteit, ecosysteemdiensten en 3D-ordering is niet uitgewerkt. Waar verschilt het provinciaal belang voor bodem en ondergrond, van het gemeentelijk belang? In de Omgevingswet, door u bevestigt in het provinciaal art. 217a-onderzoek, worden gemeenten beschouwd als primaire overheid, vooral om dat zij dicht

staan bij hun inwoners en bedrijven. Dit geldt voor alle onderdelen van het Omgevingsrecht, dus ook voor bodem en ondergrond. Geadviseerd wordt om het provinciaal belang uit te schrijven, bijvoorbeeld door taken, rollen en verantwoordelijkheden te benoemen (in relatie met die van gemeenten). Evenals het formuleren van 'criteria' die het provinciaal belang helpen duiden. Voorbeelden zijn: het hebben van bovenlokaal inzicht in bodemkwaliteiten, ecosysteemdiensten en 3D-ordering. Het organiseren van bijbehorende bovenlokale monitoring, zodat data éénduidig wordt verzameld en geïnterpreteerd. Relaties leggen en benoemen tussen ondergrond en gebruiksfuncties, waarmee integrale belangafweging beter vormgegeven kan worden.

- Waar zijn de voormalige stortplaatsen gebleven (t.o.v. de vorige werkversie) van zowel voor als na 1996? Wij verzoek u deze (weer) op te nemen om een integrale afweging te kunnen maken als het gaat om een ander of meervoudig ruimte gebruik van betreffende locaties en ook waar het gaat om mogelijk gecontamineerd uittredend grondwater. Aangezien u als provincie op dit punt een wettelijke taak heeft verwachten wij dat dit ook duidelijk wordt vastgelegd in de POVI.
- In relatie tot grondstoffenwinning wordt alleen -passief- geconstateerd dat *'De vraag naar primaire bouwgrondstoffen zal in de toekomst naar verwachting veranderen als gevolg van de transitie naar een circulaire economie.'* Onderdeel van een circulaire economie is het gebruik van circulaire grondstoffen: dat mag scherper gedefinieerd worden. En de vraag is hoe we die transitie naar het gebruik van circulaire grondstoffen gaan faciliteren om de traditionele winning (en/of vervangende import) te kunnen afbouwen. Daar komt nog bij dat circulaire bouwstoffen voor een deel ook niet-schone secundaire bouwstoffen (opgewerkt afvalstoffen) zijn: hoe gaan we daarmee om?
- *'De vraag naar primaire bouwgrondstoffen zal in de toekomst naar verwachting veranderen als gevolg van de transitie naar een circulaire economie.'* Worden op voorhand geen uitsluitingsgebieden beschreven? Met andere woorden: kan het overal mits er een zo hoog mogelijke maatschappelijke meerwaarde wordt gerealiseerd? Wij verzoeken u om hier duidelijk over te zijn, want dit is niet overal wenselijk.

H8 – Gezonde en veilige leefomgeving

- Volgens de Omgevingswet is de gemeente de primaire overheid, gelet op de nabijheid van inwoners en bedrijven. Het provinciaal belang volgt dus op het gemeentelijk belang. Maak dit duidelijk door concreet taken, rollen en verantwoordelijkheden te formuleren, evenals criteria die relevant zijn: bovenlokaal inzicht in de milieuthema's, cumulatie van milieubelasting, bovenlokale monitoring, enz.
- Milieuthema's zijn vooral sectoraal beschreven. In de uitvoeringspraktijk zijn deze thema's vaak tegelijkertijd relevant. Dat vraagt om deze thema's, ook in relevantie tot gezondheid, sociaal, veiligheid en leefbaarheid om meer integraal te gaan benaderen. En na te denken hoe hierover integraal kan worden afgewogen? Hebben we daarvoor een gedeelde methode of proces?
- Er mist een paragraaf over geluid bij omgevingsvergunningen (bij complexe bedrijven waar de provincie bevoegd gezag is). Wij verzoeken u om dit alsnog toe te voegen.
- De weging en bescherming van gezondheid t.o.v. andere factoren en belangen vraagt meer aandacht. We missen bijvoorbeeld aandacht voor gezondheidsimpact van landbouw op de gezondheid. Daarnaast wordt gezondheid te veel vertaald naar milieufactoren, terwijl de inrichting van de fysieke leefomgeving een veel grotere impact op gezondheid (breed) heeft dan we denken en meenemen bij inrichtingsvraagstukken. Ons pleidooi is om dit thema veel breder te trekken naar Brede Welvaart en Positieve Gezondheid.

- Als één van de weinige provincies heeft de provincie Limburg al geruime tijd een Sociale Agenda en een Sociale Basisinfrastructuur. Vanuit dat perspectief missen we bij het thema gezondheid het belang van een leefomgeving die gezonde keuzes bevordert, ruimte geeft voor sport, recreatief bewegen, maar ook lopen en fietsen als mobiliteitskeuzes bevordert. Daarnaast is het voor inwoners van belang om deel uit te kunnen maken van een Vitale Gemeenschap, waar inwoners elkaar kennen, omzien naar elkaar en zelf kunnen bijdragen aan het verbeteren van hun leefomgeving. Limburg heeft oog voor leefbaarheid.
- Wat mobiliteit betreft, ligt de nadruk op vervoer naar werk en school, terwijl sociaal verkeer onder druk staat door verdwijnende OV-verbindingen naar kleine kernen. Vrijwilligersinitiatieven zoals wensbussen ontstaan als alternatief. Doelgroepenvervoer biedt een oplossing voor ouderen en minder mobiele personen, maar roept vragen op over toegankelijkheid en geschiktheid van kleine busjes. Dit vraagt om een goed doordacht mobiliteitsnetwerk dat laagdrempelige toegang biedt aan iedereen. Wij verzoeken u hier ook aandacht voor te hebben.

H9 - Energie

- De aanleg van ons energiesysteem vraagt om ruimte en is noodzakelijk voor relevante sectoren in Limburg. In de teksten wordt meermaals gesproken over energienet, dit is te smal. Er moet gesproken worden over ruimte voor het energiesysteem als geheel. Daarnaast missen wij de urgentie/stevigheid in de inleiding rondom dit thema vanwege de grote ruimtevraag die er voor energie ligt.
- We missen nog een onderdeel over regionale waterstofnetten en de samenhang met de aftakkingen. Ook in combinatie met lokale waterstof opwek/opslag als eventuele aanjager van het regionale netwerk zowel in stedelijk als landelijk gebied voor met name de grote energievragers.
- Dient voor de gehele zone van de Venloschol te worden uitgesloten dat leidingen niet ondergronds kunnen worden aangelegd? Wij onderschrijven de regie op de ondergrond om duurzame energie-oplossingen mogelijk te maken. Zeker de groeiambitie van Venlo.
- Er zijn 3 kaartlagen v.w.b. windenergie opgenomen: uitsluitingsgebieden, zoekgebieden, niet uitgesloten gebieden. Wij hebben de indruk dat de uitsluitingsgebieden zijn gebaseerd op de kaartlaag voor 150m windturbines in het Nationaal Programma RES. Maar daarmee worden alle turbines in die omgeving uitgesloten ongeacht de hoogte. Dat terwijl de afstandsnormen per hoogte van de windturbine verschillen. Het is heel onhandig aangezien daarmee kleinere windturbines, van 100m, ook geblokkeerd worden. Graag zien wij deze nuance terug in de POVI in lijn met de RES Noord- en Midden-Limburg.
- Kaarten sluiten niet aan bij nationale dataset Nationaal Programma RES en bevatten niet de relevante vastgestelde gemeentelijke en regionale kaders. Daarmee zit de kaart dus vol met foute aannames. Wij gaan ervan uit dat u dit herstelt, mede op basis van onze recent vastgestelde Omgevingsvisie Venlo 2040.
- Venlo waardeert de provinciale inzet om richting te geven aan grootschalige opwek, maar wij vinden het essentieel dat deze aanwijzing plaatsvindt in nauwe afstemming met gemeenten. Alleen dan kunnen de zoekgebieden aansluiten op lokaal beleid, landschappelijke kwaliteiten en draagvlak in de omgeving. Geef daarnaast duidelijke kaders over wie wanneer bevoegd gezag is.
- Het is onduidelijk wat wordt bedoeld met maximaal twee energiedragers per gebied. Wat wordt met gebied bedoeld? Is het provinciaal wenselijk of juridisch haalbaar om een maximum op te leggen? Wat als een gebied meerdere geschikte bronnen heeft? Wij verzoeken u dit te verduidelijken en nader te onderbouwen.

- Wij onderschrijven dat er juist meer ruimte moet komen voor (nieuwe) economie en dat verplaatsing van bepaalde bedrijfsactiviteiten – en de capaciteit op het elektriciteitsnet die hiermee vrijkomt – andere bedrijven op het bedrijventerrein helpen én maatschappelijke kosten voor de verzwaring van het netwerk voorkomen. Venlo ziet dit als een interessante denkrichting, maar vraagt om een nadere uitwerking. Wij zijn benieuwd welke rol de provincie hierin wil pakken.
- Het beoordelingskader voor de situering van systeembatterijen lijkt ontworpen te zijn voor stand-alone batterijprojecten. Graag zien we ook aandacht voor de bredere toepassing van batterijen. Daarnaast vragen wij ons af in hoeverre dit een provinciaal belang is?

H10 - Wonen

- Limburg wordt gezien als één. Enerzijds is dat goed. Anderzijds is niet te ontkennen dat de regio's Noord en Midden qua identiteit en woonmilieu's verschillen van Zuid-Limburg. Daar waar onze regio's een groeipotentie hebben in huishoudens, speelt in Zuid-Limburg vooral een herstructureringsopgave. Dit vraagt om een gedifferentieerde aanpak die aansluit bij de behoefte. Onduidelijk is van welke behoefte c.q. welke onderzoeken de provincie uitgaat (lokaal, regionaal of provinciaal?) en of daarin de behoefte vanuit de regio's Eindhoven en Arnhem/Nijmegen wordt meegenomen? Wij verzoeken de provincie hier een uitspraak over te doen.
- Er wordt veel nadruk gelegd op de Woondeal (tot en met 2030) en daarna Limburg Centraal (na 2030). We begrijpen de keuze om vooral in te zetten om op sterke compacte steden, maar vragen ook oog te hebben voor wat nodig is voor de leefbaarheid in de overige kernen. Welke lange termijnvisie geldt voor de overige gemeenten? Waarom wordt hiervoor niet gebruik gemaakt van het ontwikkelperspectief uit de Ontwerpende Onderzoeken? Neem ook een verwijzing op naar het, binnenkort op te starten, regionaal verdichtingsonderzoek.
- Er wordt gesproken over evenwichtige verdeling van woningen, maar de term 'fairshare' is niet opgenomen. Neem een verwijzing op naar de, in voorbereiding zijnde, Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (WVRV) waarin 'fairshare' wel een plek krijgt. Een evenwichtige verdeling krijg je alleen door ook rekening te houden met de bestaande woningvoorraad en leefbaarheid.
- Volgens de POVI worden tijdelijke locaties voor short-stay ook beschouwd als 'wonen'. Dit conflicteert met lokaal/regionaal beleid van gemeenten in Noord-Limburg. Wij zien de huisvesting van arbeidsmigranten die hier tijdelijk verblijven (short-stay) als een vorm van 'logies en niet als 'regulier wonen'. Ook de VNG stelt short-stay niet gelijk aan wonen. Bovendien gaat het niet om tijdelijke huisvesting, maar om permanente locaties voor mensen die hier kortdurig verblijven (en elders wonen). Huisvesting van deze groep mensen is wezenlijk anders: een groot deel van de mensen heeft nog niet de beslissing genomen om zich hier langdurig te vestigen. Door de opgave om te komen tot 'waardige huisvesting' voor short-stay (wat uiteindelijk ons gezamenlijk doel is) op één hoop te vegen met regulier wonen maakt dat deze opgave onuitvoerbaar wordt en de reguliere woningmarkt klem zet. Zowel de doelgroep, de tijdelijkheid van verblijf, alsook de sociale verbondenheid aan de woonomgeving is niet overeenkomstig met een reguliere woonomgeving en dat leidt tot maatschappelijk problematiek in stedelijk gebied die onwenselijk is. Bovendien er zijn hele goede voorbeelden conform rapport Roemer buiten stedelijk gebied. Nu worden wijken die het sociaal-maatschappelijk al zwaar hebben nog eens extra belast met dit type van short-stay verblijvers. Ook drijft het woningprijzen op voor starters op de woningmarkt. Wij verzoeken met klem om bij deze vorm van huisvesting te spreken over 'logies' i.p.v. 'wonen' de POVI daarop aan te passen.

- Welke rol neemt de provincie in uitdagingen op het gebied van wonen en belemmeringen die daarbij spelen? Denk aan stikstof, spuitzones, beschikbaarheid energie, drinkwater enz.
- Bij het thema wonen wordt het 'circulair bouwen' (ondanks de verwijzing in § 12.2 – Circulaire economie) niet nader uitgewerkt. In het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) wordt juist de bouw- en sloopsector aangemerkt als 'high potential'. De doelen uit NPCE (gescheiden materiaalstromen bij sloop, het stimuleren van biobased en secundair materiaalgebruik, en circulaire woningbouw in brede zin) zien we niet terug in de ontwerp-POVI. Dit is een gemiste kans, zeker gezien de grote bouwopgave waar Limburg voor staat én het feit dat veel bouw- en sloopbedrijven in de regio al initiatieven nemen op dit vlak.

H11 - Land- en tuinbouw

- "Agrofoodsector" impliceert hier enkel de hoogproductieve vorm van land- en tuinbouw. Dit impliceert dat er geen ruimte is voor extensieve vormen van land- en tuinbouw (korte keten, regionale voedselsystemen, niche enz.) en het inmiddels brede palet aan diverse vormen van verbrede landbouw zoals zorgboerderijen, agrarische kinderdagverblijven, kamperen bij de boer enz. Juist in deze vormen zit de verbindende schakel tussen stad- en platteland. Gemeenten hebben in de afgelopen decennia bewezen hier "gebiedsgericht" de juiste balans in te kunnen vinden. Het verzoek is om ook ruimte te bieden aan extensieve vormen van land- en tuinbouw en hier meer duidelijkheid over te geven.
- De glastuinbouw is niet alleen een belangrijke economische drager van de regio, maar maakt ook deel uit van onze identiteit. We zien vanuit de sector behoefte aan ruimte om te intensiveren om elders te kunnen extensiveren om de natuurdoelen te halen. Deze ruimtevraag is nog niet concreet gemaakt, maar wordt wel als kansrijk gezien op voorwaarde dat dit plaatsvindt op toekomstbestendige locaties en als de ontwikkeling bijdraagt aan natuurdoelen en circulaire economie. Voor de toekomstbestendigheid van de sector is het echter van groot belang om tot een oplossing te komen voor het energievraagstuk. Dit geldt bijvoorbeeld voor de beschikbaarheid geothermie als van duurzame bron. Wij verzoek u dit nader te concretiseren, maar ook om te duiden wat het alternatief is als er geen oplossing komt?
- Wanneer is de balans bereikt van een duurzame leefomgeving? Is het provinciaal belang ook niet dat de natuur herstelt, de biodiversiteit gaat toenemen (in ieder geval niet verder afnemen), de waterkwaliteit verbeterd, etc. Met andere woorden: leunt het provinciaal belang niet te eenzijdig op de agrofoodsector waardoor andere thema's minder belangrijk zijn of worden gemaakt?
- In de Venlose Omgevingsvisie bieden wij in de glastuinbouwgebieden 't Ven-Noord en Meelderbroek ontwikkelingsruimte door middel van herordening en/of herverkaveling binnen de huidige contouren, ter versterking en intensivering van deze gebieden. Denk hierbij ook aan het verbeteren van de ontsluiting en het terugdringen van niet glastuinbouw gerelateerde functies. In het glastuinbouwgebied Schandelo zijn we terughoudender vanwege landschappelijke kwaliteiten, woonkwaliteiten, bereikbaarheid en cultuurhistorische waarden. Wij verzoeken u dit onderscheid ook in de POVI te maken.
- In het verwevingsgebied stimuleert u dat de vrijkomende agrarische bebouwing zoveel mogelijk wordt hergebruikt door emissiearme land- en tuinbouw. In deze gebieden kan in vrijkomende agrarische bebouwing, mits onderbouwd en thematisch wenselijk, mogelijk meer ruimte geboden worden voor passende niet-agrarische herbestemmingen. Wat zijn volgens de provincie passende "niet-agrarische herbestemmingen"? Waaraan wordt hierbij gedacht?
- Graag meer inzicht verlenen wanneer sprake is van een provinciaal belang bij initiatieven en wat de reikwijdte is voor gemeenten om zelfstandig initiatieven te realiseren zonder hiervoor bij de provincie om advies en instemming te vragen. Zeker als het gaat om initiatieven die

passen binnen onze Omgevingsvisie Venlo 2040. Het is niet werkbaar om bij elk (kleinschalig) initiatief met de provincie het gesprek te voeren. Die ruimte voelen we op dit moment maar beperkt.

- Wanneer is de balans bereikt van een duurzame leefomgeving? Is het provinciaal belang ook niet dat de natuur herstelt, de biodiversiteit gaat toenemen (in ieder geval niet verder afnemen), de waterkwaliteit verbeterd, etc. Met andere woorden: leunt het provinciaal belang niet te eenzijdig op de agrofoodsector waardoor andere thema's minder belangrijk zijn of worden gemaakt?
- "Bij nieuwe ruimtelijke plannen en ontwikkelingen verwachten wij dat agrariërs een bedrijfsontwikkelingsplan opstellen". Geldt hier een format voor, wat zijn de criteria, volwaardigheid e.d., gemeente heeft geen inzicht in financiën? Is het reëel om voor elke ontwikkeling een bedrijfsontwikkelingsplan op te laten stellen? Doel toegevoegde "drempel" wordt niet gezien dus voorstel om regel BOP te schrappen.
- In de afgelopen jaren heeft provincie hier op haar thema's als natuur- en stikstof bewust geen actieve procesrol gehanteerd. Op welke wijze gaat provincie dit stimuleren en faciliteren?
- In de ontwerp-POVI wordt nergens gerept over innovatieve vormen van landbouw zoals vertical farming. Ziet de provincie kansen voor deze vorm van landbouw en zo ja, in welke gebieden? Door het uitblijven dat heldere provinciale beleidsuitgangspunten over vertical farming worden gemeenten inmiddels geconfronteerd met diverse verschijningsvormen in het landelijk gebied in het verlengde van glastuinbouwbedrijven. Wij verzoeken de provincie om hier heldere beleidskaders voor te formuleren.
- Waarom is uitbreiding van glastuinbouw in verwevingsgebied toegestaan? Dit is onzes inziens een ongewenste ontwikkeling omdat de mens daarin centraal staat. Graag een toelichting waarom dit hier mogelijk is.
- Nieuwvestiging van een agrarisch bouwvlak in het verwevingsgebied is uitgesloten. Dus nieuwvestiging van een vorm van stadslandbouw in het verwevingsgebied is niet mogelijk? Het verzoek is om hier meer duidelijkheid over te geven.
- *"Wanneer er geen nieuwe passende herbestemming gevonden wordt, zetten we alleen in op sloop."* Heeft de provincie Limburg hiervoor een sloopfonds, waaruit sloop gefinancierd kan worden?
- *"Om die reden staan we in VAB's in beginsel geen nieuwe niet-agrarische functies toe en in het geval van bedrijfsbeëindiging worden bedrijfswoningen niet omgezet naar burgerwoning."* U stelt dat er onderzocht wordt of deze woningen onder de plattelandswoningen of voormalige bedrijfswoningen kunnen vallen. Dit is echter strijdig met de wet op de plattelandswoningen. Bij een gestopt agrarisch bedrijf kan een woning nooit een plattelandswoning worden op basis van uitspraken van de Raad van State.
- Wat wordt dan de aanpak voor voormalige agrarische bedrijfswoningen dan? Door de herbestemmingsmogelijkheden naar wonen in te perken zijn deze woningen onverkoopbaar.
- *"Wat betreft solitaire grootschalige verwaarding van mest en agrarische reststromen kiezen we voor vestiging op of direct nabij een bedrijventerreinen waar bedrijven met veel milieu-/gebruiksruimte (de vroegere hogere milieucategorieën, HMC) zijn toegestaan. Op deze locaties worden mest en andere reststromen van derden verwaardigd en ligt de focus op grootschaligheid."* Vanaf welke omvang is sprake van grootschaligheid? En is er überhaupt ruimte op bedrijventerreinen om dergelijke activiteiten te huisvesten?
- Parallel aan het proces van de POVI loopt het proces Limburgs Offensief Stikstof (LOS) waarin wordt voorgesorteerd op mogelijke aanpassingen die in de POVI worden vastgelegd. Wij waarderen de voortvarendheid waarmee de provincie dit thema oppakt, echter de manier waarop roept wel vragen en weerstand op. De doorlooptijd van het LOS is zo strak en snel dat het voor ons ondoenlijk is de aanpak goed te kunnen doorgronden en onderling te kunnen

afstemmen. Door de korte doorlooptijd ontbreekt de samenhang en wordt hier alleen sectoraal naar de aanpak van stikstof en de agrarische sector gekeken. Doordat beide processen onder stoom en kokend water worden doorlopen is het voor ons lastig om de POVI en de LOS in samenhang te bekijken om zo de implicaties goed te doorgronden. Wij verzoeken u de participatie te verbeteren en de samenwerking met de gemeenten op te zoeken om de integraliteit tussen beide producten te waarborgen.

H12 – Economie en werklocaties

- We hadden verwacht iets te lezen over het grotere economische ecosysteem waar we onderdeel van uitmaken. Wat is de betekenis van de grote economische motoren buiten onze regio op onze toekomst? Uiteraard gaat het dan over Brainport, maar net zo over het nabije industriecluster in Duitsland. En de “blue banana” waar we onderdeel van zijn. Wat is ons perspectief in deze grotere ontwikkeling? En wat is daarvan de ruimtelijke impact?
- De enorme ontwikkeling van Brainport, maar ook de woningbouwontwikkeling rond de IC-stations in Limburg, kan ertoe leiden dat er ook veel druk komt op de bedrijventerreinen en andere woongebieden. Hoe groot is die opgave? Wat willen we opvangen/wat niet? In de Venlose Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat we enerzijds inzetten op een betere benutting van bestaande ruimte via herstructurering (bijvoorbeeld met hogere bouwhoogtes, dubbelgebruik en het creëren van schuifruimte via verplaatsing), maar anderzijds ook zoeken naar nieuwe werklocaties, specifiek voor het lokale en regionale MKB.
- In de huidige opzet is er geen aparte vermelding voor de ambities en doelstellingen voor de Brightlands campussen en de kennisinstellingen. Gezien de provinciale en Noord-Limburgse ambities op dit thema, verzoeken we u om in de definitieve POVI hier expliciet aandacht aan te geven en ruimte te bieden om de Campus verder door te ontwikkelen met bedrijvigheid, studentenhuisvesting en voorzieningen die voor de bewoners en bedrijven van de Campus nodig zijn om de groei te faciliteren.
- Hoewel in de POVI wordt onderkend dat de transitie naar een circulaire economie vraagt om een bovenregionale en grensoverschrijdende aanpak, ontbreekt in de uitwerking een integrale visie en rolopvatting van de provincie binnen dit speelveld. In de regio zijn diverse waardevolle initiatieven ontstaan vanuit gemeenten, ondernemers en kennisinstellingen, zoals de samenwerking binnen de Afval Samenwerking Limburg (ASL), de Intergemeentelijke Samenwerking met Universiteit Maastricht en de ontwikkeling van- en verkenning naar circulaire ambachtscentra en -hubs. Deze initiatieven dragen direct bij aan de circulaire economie, maar worden in de POVI nauwelijks genoemd of ondersteund.
- De huidige focus van de provincie op Chemelot en de mogelijke komst van de Einstein Telescoop is begrijpelijk, maar biedt geen vervanging voor een breed gedragen en samenhangende aanpak op regionaal niveau. Hiermee dreigt de provincie haar verbindende en faciliterende rol richting decentrale overheden, maatschappelijke initiatieven en het MKB onvoldoende in te vullen. De aanwezigheid en kwaliteit van het MKB (met name de maakindustrie) wordt niet genoemd. De voelbare invloed van de Metropoolregio Eindhoven wordt nergens genoemd. Wij verzoeken om dit breder te bekijken en in de POVI op te nemen.
- De lijst met bedrijventerreinen van provinciaal belang is zeer omvangrijk. Onduidelijk is in welke mate de belangen tussen provincie en individuele gemeenten zijn geborgd, bijvoorbeeld op aspecten zoals regionale meerwaarde, governance, voormalige POL-uitwerking en bedrijventerreinen. Wij verzoeken u om dit nader te duiden.
- Onduidelijk is hoe er wordt omgegaan met de beoogde regionale taakstellingen, meer specifiek over de exacte locatie, strijdigheid van functies, fysieke mogelijkheden en fysieke belemmeringen, aard van bedrijvigheid, arbeidsmarkt, natte kavels, uitbreidingsbehoefte, circulaire ambities. Integrale afstemming ontbreekt, bijvoorbeeld als het gaat om VAB's,

glastuinbouw, vrijetijdseconomie, energie, netcongestie, relatie Brainport Eindhoven (druk op de regio, wederkerigheid, complementariteit, overloopgebied e.d.) Wij verzoeken u dit nader te duiden en daarbij te anticiperen op de zoekgebieden die in de Omgevingsvisie Venlo 2040 zijn opgenomen.

- Het niet toestaan van huisvesting arbeidsmigranten op bedrijventerreinen c.q. werklocaties en/of in het buitengebied werkt belemmerend om voldoende arbeidskrachten te werven en op een kwalitatief goede manier te kunnen huisvesten. Wij vinden dit zeer onwenselijk voor onze economische positie: arbeidsmigranten zijn onmisbaar om onze economie draaiend te houden. We verzoeken u dringend de POVI hierop aan te passen Zoals gesteld bij wonen is huisvesting van deze groep mensen wezenlijk anders dan regulier wonen: een groot deel van de mensen heeft nog niet de beslissing genomen om zich hier langdurig te vestigen.

H13 - Vrijetijdseconomie

- Wij willen benadrukken dat de opgaven in Noord- en Midden-Limburg nogal verschillen ten opzichte van de opgaven in Zuid-Limburg. Dit onderscheid willen we graag terugzien in de POVI. Maak gebruik van de ontwerpende onderzoeken om dit onderscheid te beschrijven.
- De tekst voor het onderdeel Vrijetijdseconomie heeft meer weg van een gedetailleerd toetsings- en spelregelkader voor ruimtelijke initiatieven dan van een strategische ruimtelijke toekomstvisie. Wij verzoeken u dit hoofdstuk in lijn te brengen met de andere hoofdstukken en deze naar visie-niveau te tillen.
- Vrijetijdseconomie is meer dan alleen een marktanalyse. Onze gezamenlijke ambitie is dat Limburg een goede toeristisch-recreatieve structuur heeft met vitale bedrijven en kwalitatief goede routestructuren. Dat vraagt om een integrale afweging bij initiatieven naar de draagkracht van een gebied, verdeling schaarse ruimte en gebiedskwaliteiten. Wij verzoeken u daarvoor gebruik te maken van de analyse en het ontwikkelperspectief uit ZON2050 De Peel, de Ontwerpende Onderzoeken en het Panorama Maasvallei.
- Niet alleen aantrekkelijke steden zijn van belang voor vrijetijdseconomie, ook een aantrekkelijk landschap (natuur, cultuurhistorie, etc.). En juist de zorg voor de kwaliteit van natuur en landschap is een rol en bevoegdheid van de provincie: leg op z'n minst die relatie.
- De gemeente is volgens de Omgevingswet het bevoegd gezag voor initiatieven voor vrijetijdseconomie. Voor het beoordelen van die initiatieven legt de gemeente in haar Omgevingsvisie haar visie op de bestaande en gewenste toeristisch-recreatieve structuur vast. Is het de rol/verantwoordelijkheid van de provincie om bedrijfsontwikkelplannen, marktonderbouwingen e.d. te vragen? De provincie moet niet op de stoel van de gemeente gaan zitten. Onzes inziens gaat de provincie hier veel te ver. Ook hier verzoeken wij u tot aanpassing van de tekst.
- Volgens deze versie van de POVI zijn er in primair landbouwgebied géén nieuwe toeristische initiatieven mogelijk. Daarmee wordt de transitie van het landelijk gebied (stoppersregelingen) op slot gezet. Wij pleiten er voor dat maatwerk altijd mogelijk moet blijven, waarbij wij als gemeente zelf kritisch kijken naar het initiatief (aard en locatie).

H14 – Mobiliteit

- Het thema Mobiliteit betreft vooral een opsomming van bestaande/lopende activiteiten die al lange tijd bij de provincie op de agenda staan waardoor er weinig ambitie uit gaat van deze POVI. Ook bij dit thema is geen gebruik gemaakt van de analyse en ontwikkelperspectieven uit de Ontwerpende Onderzoeken. Wij verzoeken u deze alsnog mee te nemen.
- De ambitie beperkt zich bij interpretatie van de schrijfwijze tot 'het in stand houden van' door middel van uitvoering van beheer, onderhoud en ROVL werkzaamheden. Hierin mist de

‘gezamenlijke opgave’ en ambitie voor bijvoorbeeld fietsinfra-/netwerk en de toekomstgerichte ambitie om fiets, veiligheid en gezondheid te stimuleren.

- Limburg ligt centraal op het internationale hoofdinfranetwerk. In dat kader pleiten we voor aanhaking op het herziene TEN-T-net en de daarin opgenomen urban node van Venlo.
- We ondersteunen de constatering dat een goede bereikbaarheid van voorzieningen niet alleen leunt op autobereikbaarheid, maar dat daarvoor een transitie naar andere vormen van een publiek mobiliteitssysteem noodzakelijk is. Daarbij moet ook aandacht zijn voor die kernen/gebieden die (nu) niet goed zijn aangesloten op het OV.
- De elektrificatie, maar ook de verdere verdubbeling van de Maaslijn, is topprioriteit opdat een intercityverbinding tussen Maastricht en Arnhem/Nijmegen mogelijk wordt. Dit is een voorwaarde om de groeipotentie van de regionale kernen te kunnen benutten en stations Grubbenvorst/Greenport en Belfeld toe te voegen.
- We lezen niets terug over de slechte bereikbaarheid van de Brainport regio en dan met name van de campussen. Ook ontbreekt een visie op mogelijke oplossingen, zoals bijvoorbeeld de bus rapid transit. Hierover verachten wij dat de provincie nadrukkelijk een rol pakt gezien de eigen verantwoordelijkheid daarin, uiteraard samen met de gemeente.
- We lezen te weinig over de ruimte die het spoor biedt voor Noord-Limburg en de verstedelijkingsopgave in Venlo. In Venlo speelt het emplacement een cruciale rol. Het is zaak het goederenvervoer op het emplacement te optimaliseren dan wel deels te verplaatsen naar buiten (de binnen)stad. Bij het verbeteren van de spoorinfra met het buitenland is het borgen van een goede leefbaarheid langs het spoor en de emplacementen in de (binnen)steden (geluid, trillingen en externe veiligheid) randvoorwaardelijk. Ook de realisatie van een volwaardige Delta Rhine Corridor (DRC) kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Verder is verdubbeling van de diverse enkelsporen op/nabij de grensovergangen een harde voorwaarde voor het realiseren van de internationale treinen.
- Voor de opgave van Limburg Centraal in Venlo speelt het emplacement een cruciale rol. Het is zaak het goederenvervoer op het emplacement te optimaliseren dan wel deels te verplaatsen naar buiten (de binnen)stad. Dit verbetert de leefbaarheid, biedt ruimte voor extra woningbouw, en kansen om een passerelle over het spoor te realiseren zodat Venlo-Zuid ‘dichter’ bij de binnenstad komt (verkleinen barrièrewerking). Anderzijds vraagt de internationale positie van het goederenvervoer op het spoor om een integrale visie. Wat is uw visie op het internationale doorgaande spoorgoederenvervoer en de beoogde dual-use voor defensie?
- We onderschrijven de noodzaak om de gehele Maasroute geschikt te maken voor zogenaamde klasse Vb. Naast de fysieke maatregelen hoort daar ook een 24/7-bediening bij, zodat de logistiek kan meebewegen in de 24-uurs-economie van de Rotterdamse en Antwerpse havens.
- Voor de lange termijn willen we graag de verbreding van de A73 tussen knooppunt Tiglia en Zaarderheiken agenderen. Als tussenoplossing om het verkeer om Venlo heen beter te verdelen zien we mogelijkheden in het realiseren van een boog in knooppunt Tiglia tussen de A73-zuid en de A74.

H15 – Cultuur en erfgoed

- Wij onderschrijven de cultuurhistorie als kernkwaliteit in het landschap. De historische gelaagdheid met zijn erfgoedensemble is belangrijk voor onze (Limburgse) identiteit. Wij vragen u om een stevigere relatie te leggen tussen cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit. Deze twee zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden volgens de redeneerlijn van herkomstwaarde naar toekomstwaarde. Spreek daarom een duidelijkere ambitie uit en stem

deze af op de opgaves (doelen) van het primaire landbouwgebied, de groenblauwe landbouwzone en de Maasvallei.

- Als het gaat om de instandhouding van monumenten ligt wat ons betreft de focus te zeer op de restauratie van monumenten, in plaats van onderhoud en het instandhouden van bestaande monumenten als zodanig. Onderhoud en instandhouding is immers een stap vóór restauratie. Tijdig herbestemmen kan daar een bijdrage in leveren.
- Wij pleiten ervoor om bij het herbestemmen van monumenten naast de VAB's ook aandacht te schenken aan Kloosterdorp Steyl en ander religieus erfgoed (bijvoorbeeld kerken die aan de eredienst worden onttrokken).
- Bij onderhoud, restauratie en verduurzaming van monumenten dient de ERM-kwaliteitsstandaard niet alleen bij rijksmonumenten toegepast te worden, maar bij alle monumenten (ook gemeentelijke en provinciale monumenten).
- De rol van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (de KNA) is de belangrijkste leidraad voor de Nederlandse archeologie hoe men om dient te gaan met archeologische waarden. Deze staat niet vermeld in de ontwerp-POVI.

H16 – Verantwoording

- Bij de bouwstenen voor de POVI ontbreekt het Panorama Maasvallei (2024) dat in opdracht van de provincie én in samenspraak met ketenpartners is opgesteld. Het Panorama Maasvallei geeft veel inzicht in de kwaliteiten van de Maasvallei en prima integrale inrichtingsprincipes hoe we de Maasvallei – als onderdeel van ons totale riviersysteem – kunnen voorbereiden op de klimaatverandering, wat de wisselwerking is tussen keuzes op systeemniveau in relatie tot regionale/lokale ontwikkelingen, wat dit betekent voor de ruimtelijke inrichting en de gebruiksfuncties en voor de veerkracht van de rivier en de leefbaarheid voor bewoners. Wij hadden verwacht de resultaten van dit onderzoek minimaal terug te zien in H6 (Water), maar ook in de andere thematische hoofdstukken.
- Ten aanzien van de participatie constateert u dat “alle stakeholders op het juiste moment zijn meegenomen”. U stelt daarbij dat er bij de totstandkoming van de POVI-2021 al een uitgebreid participatieproces heeft plaatsgevonden en dat het nu alleen om een actualisatie van de POVI-2021 gaat. Sinds de vaststelling van de POVI-2021 is de wereld echter in hoog tempo veranderd. Technologische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen volgen elkaar snel op en brengen nieuwe opgaven en uitdagingen met zich mee die allemaal een claim op dezelfde, beperkt beschikbare ruimte leggen en om een zorgvuldige en integrale afweging vragen. Door de tijdsdruk op het proces moeten we helaas constateren dat we als gemeenten wel zijn meegenomen, maar niet op het juiste moment en in de juiste mate. Zo hebben we in het voortraject gereageerd op 70%-versies van de meeste hoofdstukken, maar is tijdens de zienswijzeperiode niet duidelijk wat met deze opmerkingen is gedaan. Of hoe onze input is afgewogen ten opzichte van de opmerkingen vanuit andere stakeholders. Daar komt bij dat zelfs tijdens de zienswijzeperiode nog bijeenkomsten plaatsvinden om zaken aan te scherpen c.q. nader vorm te geven (bijvoorbeeld de begrenzing van verwevingsgebieden). Dit versterkt het beeld dat niet zorgvuldigheid, maar doorloopsnelheid bepalend is voor dit proces.